

Asia: VN/27452/2020-OM-548

Julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoitus

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat mielestänne nykyisten julkisuuslain 24 §:n salassapitoperusteiden kehittämistarpeet? Puuttuuko nykyisistä salassapitosäännöksistä jotain olennaista? Kuvailkaa ja perustelkaa kehittämistarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

Suomen Syyttäjäyhdistys ry (myöh. SSY) lausuu seuraavaa:

Julkisuuslainsäädännön ajantasaistamiselle on suuri tarve. Salassapitoperusteet pitää uudistaa ja nykyiset oikeuskäytännössä todetut haasteet on huomioitava uudistuksessa.

Julkisuuslainsäädäntö on joiltain osin ristiriitainen, mikä aiheuttaa joskus hankalia tulkintatilanteita, ja resurssien hukkaamista, jopa virkavirheiden vaaraa. Esim. poliisin tulkinta julkisuudesta esitutinnan aikana eroaa verrattuna syyttäjän toteuttamaan julkisuuteen syyteharkinnan aikana: monesti media ja yleisö tietävät enemmän asiasta, kuin mitä syyttäjä saa kertoa. Viranomaisketjussa salassapitoperusteita sovelletaan ja tulkitaan eri lailla. Syytä olisikin harkita suht tarkkoja soveltamisohjeita lain esitöihin, jotta tältä enemmän välttyttäisiin.

Nykyisen lain nimi on kovin monimutkainen. Tulevan lain nimeksi olisi hyvä säätää lyhyesti ja ytimekkääksi Julkisuuslaki. Tätä sanaa käytetään vakiintuneesti jo nyt.

Tärkeää olisi, että uudesta JulkL:sta tulisi selkeä, eikä viranomaisten resursseja hukkuisi tietopyyntöjen käsittelyyn.

Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), millaisia muutoksia tämä edellyttäisi salassapitoperusteisiin? Kuvaillkaa ja perustelkaa muutostarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

SSY vastustaa tiedon antamisen laimin lyömisen sanktiointia. Ei ole oletettavaa, että JulkL olisi riittävän tarkkarajainen, että olisi kohtuullista antaa sanktioita viranhaltijalle, joka ei anna pyydettyä tietoa. Nykyinen julkisuuslainsäädäntö niin epäselvä, että yhä suppeneva julkisuuden soveltaminen johtuu suurimmalta viranhaltioden varovaisuudesta ja virkavirheiden välttämisestä eikä tiedon tahallisesta pimittämisestä.

Oletteko tunnistaneet tietojen tai asiakirjojen salassapitoa koskevaa erityislainsäädäntöä, joka on ristiriidassa julkisuuslain salassapitosäännösten kanssa? Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), aiheutuisiko soveltamisalan muutoksesta konkreettisia ristiriitoja nykyisen erityislainsäädännön kanssa tai tarvetta tarkentaa erityislainsäädäntöä?

Julkisuus on kokonaisuus, joten erityissääntöjen muutostarpeet tulisi arvioida myös. Parasta olisi, jos olisi yksi JulkL eikä useita erityislakeja.

Mäenpää Pia
Suomen syyttäjäyhdistys ry